

Doğu Perinçek'in İttihat ve Terakki Algısı

Türk siyasal tarihinin tartışmalı figürlerinden biri olan Vatan Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek; yaptıkları, söyledikleri ve izlediği politik yollarla her daim vitrinde olmayı başarabilmiş sol simalardandır. Kendisini siyasetin solunda konumlandıran Perinçek, tarihsel süreçte bu sol blok içerisinde farklı mevkilerde bulunmuştur.

Demeçlerine ve eylemlerine baktığımızda kimi zaman katı bir komünist, kimi zaman sol-Kemalist, kimi zaman da sol-İttihatçı bir figür olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu akımların dışında Perinçek, muhalifleri veya sol kesimdekiler tarafından Asyacı, Maocu veya Rusçu olarak da tasnif edilmektedir. Nihayetinde Perinçek'in uzun siyasi ömrünü ve savunduğu düşünceleri bu yazıda tetkik etmek konumuzun kapsamını aşmaktadır. Bu sebeple konumuzu daraltarak Perinçek'in İttihat ve Terakki algısı üzerine yoğunlaşacağız.

Perinçek'in İttihat ve Terakki algısı temel olarak üç ana sütuna dayanmaktadır: *devrimcilik*, *anti-emperyalist tutum* ve *modernite*. İttihat ve Terakki, bulunduğu dönem açısından ele alınırsa Perinçek'in temel sütunlarında bir sıkıntı olduğu söylenemez. Fakat Perinçek'in İttihat ve Terakki algısının; tıpkı Milliyetçi Hareket Partisi, İyi Parti ve Zafer Partisi gibi kendine has bir tutumla yorumlandığı aşikârdır. Hatta bu üç siyasal partinin yorumundan genel itibarıyla farklıdır. Zira Perinçek'in bağlı olduğu siyasi ekol, bahsedilen üç siyasal partinininkinin tam zıt yönündedir. Bu sebeple Perinçek, İttihat ve Terakki'yi sol bir çerçeveden ele almış ve cemiyetin devrimci yanına vurgu yaparak şunları söylemiştir:

*"İttihatçılık yalnız Türkiye'de değil, bütün Batı Asya'da devrimci kökler içinde kabul edilir ve tarihsel gerçeklik budur. Yalnız Türkiye'nin devrimcileri değil, bütün Batı Asya'nın devrimcileri İttihatçı köklerden gelirler ve bunu açık açık gururlar belirtirler."*¹

Türk solunun yıllardır bitmeyen "*Devrimci Asya*" özlemi, kendini bu alıntıda göstermektedir. Bu tasavvura göre Batı emperyalizmi, Şark'ın omzunda yükselmiştir. Bu emperyalizmi yıkmak içinse Şark'ın uyanması ve devrimçileşmesi gerekmektedir. İttihatçılar da Batı nezdinde bir Şark cemiyetidir.

Perinçek de buradan hareketle İttihatçıların, Şark üzerinde bir rol model olduğunu vurgulamaktadır. Fakat burada dikkat edilmesi gereken mesele şudur: *İttihat ve Terakki 1908 Devrimi ile birlikte Doğu'ya öncü mü olmak istemiştir, yoksa Batı gibi yaşamak ve onun bir parçası olarak imparatorluğu kurtarmak mı istemiştir?* İttihatçıların ve Jön Türklerin Batı fikirli insanlar olduğunu göz önüne alırsak ikinci seçenek daha makul gözükmektedir.

Perinçek'in İttihat ve Terakki hakkındaki bir başka devrimci vurgusu ise 18 Mart Zaferi kutlamalarının yıl dönümüne denk gelmektedir. Televizyondaki programı esnasında

¹ <https://vatanpartisi.org.tr/genel-merkez/haberler/lsci-partisi-genel-baskani-dogu-perincek-deniz-gezmls-ve-ittihatcılık-5471>

İttihatçıları anan Perinçek, "*İttihat ve Terakki devrimciliğini büyük bir saygıyla anıyorum. Eğer İttihat ve Terakki devrimciliği olmasaydı 18 Mart Zaferi olmazdı.*" demiştir. Ayrıca cemiyetin hayalperest olmadığını; hesap kitap yaparak "*kurmay kafasıyla*" başarılı olduğunu dile getirmiştir.

Perinçek'in aynı progradaki "*Birinci Cihan Harbi'nden tek yenik çıkmayan devlet Osmanlı'dır*" demesi ise şüphesiz ki duygusal bir yorumdur. Yine aynı programdaki bir diğer yorumunda Perinçek, İstiklal Harbi'nin Cihan Harbi'nden ayrı olmadığını; her iki savaşın da aynı çizgide yürütüldüğünü söylemektedir.² Perinçek'in bu iddiası oldukça haklı bir argümandır. Hatta ilave olarak bu çizgiye Balkan Harbi de eklenebilir.

Güncel siyasi meselelerde de İttihat ve Terakki Cemiyeti vurgusunu kullanan Perinçek, bir yazısında *Ergenekon/Balyoz* kumpaslarını eleştirmiş ve dönemin Genelkurmay Başkanı Necdet Özel'e çatmıştır. Perinçek'in savunmasına göre bu kumpaslar, ABD tarafından yapılmaktadır ve ABD, Türkiye'de bölücülüğe karşı savaşanlara cephe almıştır.

Necdet Özel'in tutumunu pasif bulan Perinçek, Türkiye'nin bir devrimler silsilesinde kurulduğunu savunmuş ve bu devrimlerin kökünü İttihatçılıktan aldığını dile getirerek Babıali Baskını'nın Türkiye'nin kuruluşuna giden yoldaki asi tavrını ve statüko tanımaz karakterini örnek olarak sunmuştur. Perinçek benzer tutumu Necdet Özel'den de beklediğini ima etmiştir.³

Perinçek bu yazısında İttihat ve Terakki'nin devrimci yanına ek olarak, onun *anti-emperyalist* tutumunu da vurgulamaktadır. Hatta bir başka konuşmasında Perinçek bu konuyu daha da ileri götürmüş ve İttihatçı düşmanlığının, kişiyi emperyalizm piyonluğuna götüreceğinden bahsetmiştir.⁴

Perinçek'in emperyalizm düşmanlığı, Ermeni lobisinin faaliyetleri ile doğrudan kesişmektedir. Bu noktada ise karşımıza Ermenilerin de tehcir edildiği "*Sevk ve İskân Kanunu*" çıkmaktadır. Perinçek, güncel beyanatlarında tehcirin bir zorunluluk sebebiyle yapıldığı kabul etmiş ve bu meselenin ilmî çerçevede tartışılması gerektiğini ileri sürerek "*Talat Paşa Komitesi*"ni kurmuştur.

Sevk ve İskân Kanunu'nun amacının Ermenileri yok etmek olduğunu savunan İsviçre Hükümeti ile de davalık olan Perinçek, bu davadan muzaffer olarak ayrılmış ve İsviçre sınırlarında tehcirin bir soykırım olmadığını savunmanın suç olmadığı kararı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından fikir özgürlüğü kapsamında sayılarak onaylanmıştır.

² "İttihat ve Terakki'nin Devrimciliği" <https://www.facebook.com/watch/?v=576740329472700>

³ <https://www.aydinlik.com.tr/haber/dogu-perincek-ittihat-terakki-farki-tamami-152874>

⁴ <https://vatanpartisi.org.tr/genel-merkez/haberler/lsci-partisi-genel-baskani-dogu-perincek-deniz-gezmls-ve-ittihatcılık-5471>

Dava esnasında Perinçek, Talat Paşa'nın herhangi bir kırım sebebiyle yargılanmadığını muhataplarına söylemiştir. Talat Paşa'nın bir "*hürriyet kahramanı olduğunu*" aktaran Perinçek, İttihat Terakki'nin kuruluşunda ve Sultan İkinci Abdülhamid'e karşı olan muhalefesinde Ermenilerle teşrik-i mesai edildiğini dile getirmiştir. Bu sebeple Talat Paşa'nın o yıllarda "*Ermeni dostu*" olarak bahsedildiğini de bildirmektedir.

Perinçek, "*Ermeni soykırımı*" lafzının Cihan Harbi yıllarında uydurulmuş bir propaganda olduğunu ve emperyalistlerin bu yalanı yaydığını söyleyerek sözlerine nokta koymuştur.⁵ Nihayetinde alman olumlu sonuçla beraber, Enver Paşa'nın torunu Osman Mayapetek, Perinçek'i tebrik etmiştir.⁶

Perinçek'in İsviçre'deki İttihat Terakki savunması, Ermeni basınına rahatsız etmiş ve *Agos*, eski defterleri açarak Perinçek'in her daim bir savrulmada olduğundan ve onun, önceleri İttihat Terakki'yi "*komprador feodal diktatörlük*" olarak tanımladığından bahsetmiştir.⁷ *Agos*'un yakaladığı bu ayrıntı bir hakikattir. Perinçek, 1980 öncesinde İttihat ve Terakki'yi "*Ermeni Meselesi*" sebebiyle ağır şekilde eleştirmiştir. Perinçek'e göre İttihat ve Terakki; millî azınlıklar üzerinde baskı kurmuş, katliamlarda bulunmuş ve Ermenileri katletmiş komprador bir oluşumdur.⁸ Bu, süreç içerisinde Perinçek'in hayat görüşünde yaşanan kimi çalkantılar açısından da önemli bir veridir.

Perinçek'in İttihat ve Terakki hakkındaki bir diğer argümanı ise Cemiyet'in Türk toplumuna kazandırdığı *modernitedir*. İttihatçılar, Tanzimat ile veya bundan bir süre önce başlayan batılılaşma sürecine bir ivme kazandırmış ve bu durum da Türk toplumunun Batı dünyasından kopuk kalmamasına sebep olmuştur. Perinçek de İttihatçıların bu rolüne atıfla şunları dile getirmiştir:

*"Türkiye'de bağımsızlık, özgürlük, kadın özgürlüğü, eşitlik, çağdaşlık adına ne varsa köklerine bakınca İttihatçılığı ve ondan önce Yeni Osmanlıları görürüz. Onları sildiniz mi, Türkiye'de özgürlük ve demokrasi diye bir şey olmaz, Kemalist Devrim de olmaz, Cumhuriyet de olmaz."*⁹

Yapısındaki sol-Kemalistlik ile sol-İttihatçılık'ı harmanlayan Perinçek, Türk modernleşmesinde derin izlere sahip olan her iki grubun liderlerine de saygı duymaktadır.

⁵ <https://www.aydinlik.com.tr/haber/vatan-partisi-genel-baskani-dogu-perincek-aihmde-talat-pasayi-nasil-savunmustu-460678>

⁶ <https://vatanpartisi.org.tr/genel-merkez/haberler/lsci-partisi-genel-baskani-dogu-perincek-enver-pasa-nln-torunu-sayln-mayatepek-ten-mektup-4721>

⁷ <https://www.agos.com.tr/tr/yazi/6851/bir-orada-bir-burada-perincek>

⁸ Ozan Yardımoğlu, *Bir Türk Aydınının İdeolojik Seyri: Doğu Perinçek Örneği*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2015, s. 85.

⁹ <https://vatanpartisi.org.tr/genel-merkez/haberler/lsci-partisi-genel-baskani-dogu-perincek-deniz-gezmls-ve-ittihatcılık-5471>

Perinçek'e göre hem Atatürk hem Enver Paşa, Türk tarihinde "*iz bırakan isimler*"dir.¹⁰ Kendi fikir dünyasına bu iki ekolü katan Perinçek, tabiatı gereği komünist simaları da bu ekibe eklemek isteyerek Mahir Çayan ve Deniz Gezmiş gibi devrimcilerin de İttihatçı köklerden geldiğini savunmaktadır. Hatta Perinçek'in iddiasına göre; kendisine "*fedai*" lakabı takan Deniz Gezmiş, şahsını İttihatçıların silahşoru *Yakup Cemil* ile özdeşleştirmektedir.¹¹

Sonuç olarak, Doğu Perinçek'in verdiği demeçler göz önüne alındığında, onun İttihatçılık vurgularının genel itibarıyla sol jargon üzerinden yapıldığı görülmektedir. Bu durum ise oldukça doğaldır. Zira İttihat ve Terakki geniş bir şemsiyedir ve içerisinde türlü siyasi meseleler ve fikirler tartışılmıştır. Bu durum da cemiyetin içerisinde türlü dünya görüşlerinin ve hiziplerin bulunduğu anlamına gelmektedir.

Nihayetinde Perinçek, Cemiyet'in yaşam çizgisinden kendi dünya görüşü paralelinde almak istediğini almış ve onları bu türlü bir bayraklaştırma yoluna gitmiştir. İttihatçıları bayraklaştırırken yaptığı en büyük iyilik ise şüphesiz ki şahsına ait olan *Kaynak Yayınları*'ndan çıkarmış olduğu ve doğrudan İttihatçıları ihtiva eden eserlerdir.

Kaynak Yayınları'nda İttihat ve Terakki'ye Dair Eserler:

1. Feroz Ahmad - İttihat ve Terakki 1908-1914
2. Feroz Ahmat - İttihatçılıktan Kemalizme
3. Taylan Sorgun - Devlet Kavgası
4. Editoryal - İttihat Terakki ve Jön Türkler
5. Dr. Hikmet Çiçek - Dr. Bahaeddin Şakir
6. Ahmet Bedevi Kuran - İnkılap Tarihimiz ve Jön Türkler
7. Mehmet Perinçek - Stambulskie Novosti'de Jön Türk Devrimi

Burak Candemir, "Doğu Perinçek'in İttihat ve Terakki Algısı"

<https://www.fikirtepedi.com/siyaset/dogu-perincekin-ittihat-ve-terakki-algisi/>

(Yayın Tarihi: 17 Nisan 2024).

---

¹⁰ <https://vatanpartisi.org.tr/genel-merkez/rota-yazilari/dogu-perincek-turk-devrimine-iliskin-hatali-tarihlemenin-guncel-yansimalari-24982>

¹¹ <https://vatanpartisi.org.tr/genel-merkez/haberler/lsci-partisi-genel-baskani-dogu-perincek-deniz-gezims-ve-ittihatci-5471>